

KO E PAPITAIISO

Tala mo e Ouau

Ko e fatu mo fokotu'utu'u ma'a e

VAHEFONUA TONGA O AOTEAROA

2013

KO E TALA ‘O E PAPITAI SO FAKA-KALISITIANE*

‘Oku taha pe ‘a e ‘Eiki, taha ‘a e Tui, taha ‘a e Papitaiso; taha ‘a e ‘Otua mo Tamai ‘a e kakai kotoa pē, ‘a ia ‘oku puke ki he kakai kotoa pē, pea ‘oku fou atu ‘i he kakai kotoa pē, pea ‘oku nofo’ia ‘a e kakai kotoa pē.

--Paula ‘o Tāsusi (‘Efesō 4:5-6)

I Tu’unga ‘o e Papitaiso

1. ‘Oku tu’unga ‘a e papitaiso faka-Kalisitiane ‘i he ngāue ‘a Sīsū ‘o Nāsaleti, ‘io, ‘i he’ene pekia mo ‘ene toetu’u. ‘I he papitaiso ‘oku tau kau ai mo Kalaisi, ‘a ia ko e ‘Eiki na’e kalusefai pea fokotu’u mei he pekia; ‘oku tau kau ai ki he Kovinānite Fo’ou ‘i he vā ‘o e ‘Otua mo hono kakai. Ko e papitaiso ko e me’a’ofa ‘a e ‘Otua, pea ‘oku fakahoko ia ‘i he huafa ‘o e Tamai, mo e ‘Alo, mo e Laumālie Mā’oni’oni. ‘Oku talanoa ‘a Mātiu ki hono fekau’i ‘e he ‘Eiki Toetu’u ‘a ‘ene kau ako, hili hono fekau’i atu kinautolu ki māmani, ke nau fakahoko ‘a e papitaiso (Mātiu 28:18-20). Ko hono fakahoko ‘o e papitaiso ‘e he Siasi Tapu mo Taha pē mei he kamata’anga ‘oku lea kj ai ‘a e ngaahi tohi ‘o e Fuakava Fo’ou, Tohi Ngāue ‘a e Kau ‘Aposetolo, pea mo e ngaahi ‘a e kau tangata mei he mu’aki siasi. ‘Oku tauhi mai ‘e he ngaahi siasi ‘a e fatongia ko eni ‘o hoko ko e ouau ‘o e tukupā mo’ui ki he ‘Eiki, ‘a ē ‘oku ne tokonaki kelesi ma’a hono kakai.

II ‘UHINGA ‘O E PAPITAI SO

2. Ko e papitaiso ko e faka’ilonga ‘o e mo’ui fo’ou ‘ia Sīsū Kalaisi. ‘Oku ne ha’i fakataha ‘a e taha kuo papitaiso mo Kalaisi pea mo hono kakai. ‘Oku faka’ilo mai ‘e he ngaahi tohi ‘o e Fuakava Fo’ou mo e ngaahi ouau ‘a e Siasi ‘a e ‘uhinga ‘o e papitaiso ‘i he ngaahi fōtunga kehekehe ‘a ia ‘oku nau fakae’a ‘a e mohume’a ‘a Kalaisi, ‘uma’ā ‘a e ngaahi me’a’ofa ‘o e fakamo’ui. Ko e ngaahi fōtunga ko eni ‘oku nau fepikitaki he taimi ‘e ni’ihi mo hono ngāue ‘aki ‘o e ‘imisi ‘o e vai ‘i he Fuakava Motu’a. Ko e papitaiso ko e kau mo Kalaisi ‘i he’ene

* Ko e fakamatala ko eni ko e ohi mei he fakahinohino ne pulusi mo tufaki ‘e he Siasi Fakatahataha ‘o Māmani, Siniva, 1982. Ko e kaveinga ‘o e fakahinohino ko ia ko e “Papitaiso, ‘Eukalisia, Ngāue Faka-faifekau” [“Baptism, Eucharist, Ministry” (Paper 111)]. ‘E fakama’unga ‘a e ngāue ko eni ki he ouau ‘o e papitaiso, kae toki fai ha vakai ‘amuiange ki he ‘eukalisia mo e ngāue faka-faifekau.

pekia mo e toetu'u (Loma 6:3-5; Kolose 2:12), ko e fakama'a 'o e angahala (1 Kolinitō 6:11), ko e fanau'i fo'ou (Sione 3:5), ko e fakamaama 'e Kalaisi ('Efesō 5:14), ko e fakakofu 'e Kalaisi (Kalētia 3:27), ko e fakafo'ou 'e he Laumālie (Taitusi 3:5), ko e a'usia 'o e fakamo'ui mei he lōmaki (Pita 3:20-21), ko e 'ekisoto mei he hopoate (1 Kolinitō 10:1-2), pea ko e fakatau'atāina kae hoko ko e tangata fo'ou 'a ia kuo ne holoki 'a e 'ā vahevahe kotoa pē (Kalētia 3:27-28; 1 Kolinitō 12:13). Ko e ngaahi fōtunga kehekehe, ka 'oku nau tuhu ai pē ki he mo'oni 'e taha.

A. Kau mo Kalaisi 'i he'ene Pekia mo e Toetu'u

3. Ko e papitaiso ko e kau 'i he mo'ui, pekia mo e toetu'u 'a Sīsū Kalaisi. Ko hono papitaiso 'o Sīsū he vaitafe Sioatani na'e kaungā papitaiso ai mo e angahala kotoa pē koe'uhi ke lava ai honau fakahaohaoa (Mātiu 3:15). Ne kamata mei he papitaiso ko eni 'a hono tataki 'o Sīsū he 'alunga 'o e Sevāniti Falengamamahi, 'a ia ne hā sino he'ene mamahi, pekia mo e toetu'u (Ma'ake 10:38-40, 45). 'I he papitaiso, 'oku pālutu ai 'a e kalisitiane kotoa 'i he pekia fakatau'atāina 'a Kalaisi pea talu ai e tonumia 'enau ngaahi angahala, pea kalusefai ai 'a e "'Atama Motu'a" mo Kalaisi, kae pehē ki hono motuhi 'a e 'ioke 'o e angahala. Ko ia ko kinautolu kotoa pē kuo papitaiso 'oku 'ikai ke nau kei hoko ko e pōpula ki he angahala, he kuo fai honau veteange. Koe'uhi 'oku fakasīpinga 'e he papitaiso 'a e pekia 'a Kalaisi, 'oku telio ai kitautolu mo ia pea toetu'u ki he mo'ui fo'ou tu'unga 'i he ivi 'o e toetu'u 'a Sīsū Kalaisi, pea mo e tu'amelie te tau kau mo ia 'i he toetu'u hangē kuo ne fakahoko (Loma 6:3-11; Kolose 2:13, 3:1; 'Efesō 2:5-6).

E. Liliu, Fakamolemole, Fakama'a

4. Ko 'etau kau 'i he papitaiso mo Kalaisi 'i he misitēlio 'o 'ene pekia mo e toetu'u 'oku ha'u mo ia 'a e vete 'o e angahala mo e liukava 'a e loto. Ko e papitaiso ne fakahoko 'e Sione ko e papitaiso 'o e fakatomala ke fakamolemole ai 'a e angahala (Ma'ake 1:4). 'Oku fakahā mahino 'e he Fuakava Fo'ou 'a e ngaahi naunau faka-'ēfika 'o e papitaiso 'aki 'ene lea ki ai ko e ouau fakama'a 'oku ne fufulu ai 'a e sino 'aki 'a e vai, tatafī 'o e ngaahi angahala kotoa pē mei he loto, pea ko e ouau fakatonuhia foki (Hepelū 10:22; 1 Pita 3:21; Ngāue 22:16; 1 Kolinitō 6:11). Ko ia ko kinautolu kuo papitaiso kuo lava honau huhu'i, fakama'a mo fakahaohaoa 'e Kalaisi, kae'uma'ā 'oku 'oange kiate kinautolu ha a'usia fo'ou ke takiekina 'enau mo'ui 'o tataki 'e he Laumālie Mā'oni'oni.

F. Me'a'ofa 'a e Laumālie

5. 'I he kimu'a, lolotonga, mo e hili 'a e papitaiso, 'oku ngāue mai 'a e Laumālie Mā'oni'oni 'i he mo'ui 'a e kakai 'oku omi ke papitaiso. Ko e Laumālie tatau mo ia na'a ne tatala 'a e mo'oni ko Sīsū ko e 'Alo (Ma'ake 1:10-11), pea mo ia na'a ne fakaivia mo fakafā'ūtaha 'a e kau ako 'i he Penitekosi (Ngāue 2). Ki he taha kotoa pē 'oku papitaiso, 'oku pani ia 'e he 'Otua, 'oku foaki ma'ana 'a e tala'ofa 'o e Laumālie Mā'oni'oni, 'oku faka'ilonga mavahe kinautolu 'aki ha sila, pea tōkaki ki honau loto 'a honau 'inasi ko e ngaahi foha mo e 'ōfefine 'o e 'Otua. 'Oku paotoloaki leva 'e he Laumālie 'a e tui 'i honau loto kae 'oua leva kuo hokosia 'a e fakatau'atāina aofangatuku, 'a ē te nau ma'u ai hono kānokato, pea mo fakalangilangi'i ai 'a e 'Otua (2 Kolinitō 1:21-22; 'Efesō 1:13-14).

H. Kau ki he Sino 'o Kalaisi

6. Ko hono taau 'o e papitaiso ke ō mo e taliangi, pea 'oku hoko ai 'a e papitaiso ko e faka'ilonga mo e sila 'o 'etau hoko ko e kaungā tisaipale. 'I he papitaiso, 'oku hoko ai 'o taha 'a e kalisitiane mo Kalaisi, mo e kaungā mo'ui, pea mo e siasi 'i he kuonga mo e feitu'u kotoa pē. 'I he'ene pehē, 'oku hoko e papitaiso ko e kafa 'oku ne ha'iha'i 'etau ma'uma'uluta mo 'etau taha. Ko e kakai pe 'e taha kitautolu kuo ui ke tau talaki mo ngāue ki he 'Eiki pē 'e taha 'i hotau feitu'u takitaha pea mo māmani kotoa pē. 'Oku hoko 'a e kautaha mo Kalaisi 'i he papitaiso ko e tu'unga mālohi ia 'oku hunuaki ai 'a e taha faka-Kalisitiane. "'Oku taha pē...'a e papitaiso; taha 'a e 'Otua mo Tamai 'a e kakai kotoa pē" ('Efesō 4:4-6). Ko 'ene hā sino 'a e taha 'o e papitaiso 'i he Siasi Tapu mo Taha pē, 'oku fungani leva 'a e fakamo'oni 'oku tau fai ki he 'ofa fakafo'ou mo fakalelei 'a e 'Otua. Ko ia ai, ko hono papitaiso taha kitautolu kia Kalaisi 'oku ō mo ia hono fanguna 'o e ngaahi siasi ke nau 'unu'unu atu mei he matāfanga mamaha 'o e fetu'usi 'o pālutu 'i he loloto 'o e feohi tu'uma'u mo e 'Otua.

I. Ko e Faka'ilonga 'o e Pule'anga

7. 'I he papitaiso 'oku mafoa ai 'a e ata 'o e mo'ui fo'ou kuo foaki mai kiate kitautolu 'i he māmani 'oku tau 'i ai. 'Oku ne 'omeia ha faingamālie ke tau kau ki he tākanga 'a e Laumālie Mā'oni'oni. 'Ikai ia ko ia pē, ka 'oku hoko 'a e papitaiso ko e faka'ilonga 'o e Pule'anga 'o e 'Otua pea mo e naunau 'o e māmani 'oku ene ke hoko mai. Tu'unga 'i he ngaahi me'a'ofa 'o e tui, 'amanaki mo e 'ofa, 'oku pouaki 'e he papitaiso 'a e mahu'inga ke tau tali 'a e kānokato 'o e mo'ui, 'a e kotoa 'o e ngaahi pule'anga, pea mo tetu'a ai ki he 'aho 'e talaloto ai 'a e 'elelo kotoa pē ko Sīsū Kalaisi ko e 'Eiki ia, ma'a e langilangi 'o e 'Otua ko e Tamai.

III Papitaiso mo e Tui

8. Ko e papitaiso ko e me'a'ofa 'a e 'Otua pea mo 'etau tali ki he me'a'ofa ko ia. 'Oku ne takiekina 'a e kalisitiane ke a'usia 'a e tangata haohaoa, ke a'usia 'a e fua, ko e lahi 'o e kakato 'a Kalaisi ('Efesō 4:13). 'I he'ene pehē, 'oku loto tatau e ngaahi siasi ki he mo'oni ko e tui, ko 'etau tali fe'unga taha ia ki he mata'ikoloa ko e fakamo'ui 'oku vaka mai mo kanoloto'aki 'a e papitaiso. 'Oku fiema'u ke fai ha tukupā fakafo'ituitui, koe'uhi ko e naunau mahu'inga ia ke ma'u 'e he taha kotoa pē 'oku hoko ko e kupu 'o e Sino 'o Kalaisi.

9. Ko e papitaiso 'oku 'ikai ko ha a'usia pē 'oku lau mōmēniti, ka ko e konga mahu'inga 'o e mo'ui mo hotau fakatupulekina 'ia Kalaisi. Ko ia kuo papitaiso 'oku uki ia ke ne fakahā 'a e langilangi 'o e 'Eiki lolotonga 'oku liuanga ia 'e he ivi 'o e Laumālie Mā'oni'oni, 'o liliu ai ki hono 'imisi ko ia, 'o fai mei he langilangi ki he langilangi (2 Kolinitō 3:18). Ko e mo'ui 'a e kalisitiane ko e fekuki 'oku 'ikai 'osi, 'isa, ko e fekita ta'emamotu mo e kelesi 'a e 'Otua. 'I he'ene pehē, 'oku mo'ui atu 'a e taha kuo papitaiso ma'a Kalaisi, mo e Siasi 'o Kalaisi, pehē ki he māmani 'oku 'ofa ai 'a Kalaisi, kae'uma'ā 'a 'ene nofo'aki tali ki hono fakahā mai 'o e fakatupu fo'ou 'a e 'Otua pea mo e tāfataha 'i he 'Otua 'a e me'a kotoa pē (Loma 8:18-24; 1 Kolinitō 15:22-28, 49-57)

10. 'I he tupulekina 'a e mo'ui 'i he tui faka-kalisitiane, 'oku fakasīpinga leva 'e kinautolu kuo papitaiso 'a e mo'oni 'oku malava ke fakatau'atāina mo fakafo'ou 'a e mo'ui 'a e tangata. 'Oku kautaha 'a kinautolu kuo papitaiso 'i he fatongia ko hono talaki fakataha 'a e Ongoongolelei 'o Kalaisi, ko e Huhu'i 'o e Fa'ahinga 'o e Tangata. Ko e 'ātakai 'oku fai ai e talaki fakataha ko eni ko e Siasi mo māmani. 'I heni 'oku 'ilo ai 'e he kalisitiane 'a e mahu'inga 'o e papitaiso ko e me'a'ofa 'a e 'Otua ki he kakai kotoa pē. Tatau mo ia, 'oku nau kaungā fakamo'oni 'oku ha'u mo e papitaiso kia Kalaisi mo 'ene pekia 'a e fatongia ke mo'ui haohaoa, pea ke tulituli ke 'ilo mo fakahoko 'a e finangalo 'o e 'Otua 'i he tapa kotoa pē 'o e mo'ui (Loma 6:9ff; Kalētia 3:27-28; 1 Pita 2:21-4:6).

IV Angafai 'o e Papitaiso

A. Papitaiso 'o e Kau Tui mo e Fānau Valevale

11. Ko e angafai ‘o e papitaiso ‘i he Fuakava Fo’ou na’e ua: papitaiso ‘o e kakai kuo nau tui kia Kalaisi mo e papitaiso ‘o e fānau valevale. Ka ‘i he tuku’au mai ‘a e hisitōlia, kuo fakahoko ‘a e papitaiso ‘i he ngaahi founa kehekehe. ‘I he ngaahi siasi ‘e ni’ihi, ‘oku ‘omi ‘a e fānau ‘e he mātu’a pē kau tauhi kuo nau mateuteu, fakataha mo e siasi, ke tauhia mo akonekina ‘a e fānau ‘i he tui faka-Kalisitiane. ‘I he ngaahi siasi ‘e ni’ihi, ‘oku nau nofo taha pē ki he papitaiso ‘o e fa’ahinga ‘oku nau malava ke talaloto ‘aki ‘enau tui. Ko e me’a ki he fānau, ‘oku fakahoko pē ‘e he ngaahi siasi ko eni ha lotu fakatāpui mo fakafeta’i ki he ‘Otua ‘i he ‘uhinga ‘e ua: (i) he me’a’ofa’aki mai ‘a e tama, mo e (ii) tukupā ‘a e ongo mātu’a ‘a e tama ke akonekina ia ‘i he mo’ui faka-Kalisitiane. Kaekehe, ko e siasi kotoa pē ‘oku nau papitaiso ‘a e ni’ihi kuo nau tafoki mai mei he ngaahi lotu kehe, pe mei he’enau ta’etui, ‘o tali ‘a e tui faka-Kalisitiane mo ‘ene ngaahi fakahinohino.

12. ‘Oku fakatou fakahoko ‘a e papitaiso ‘o e kau tui mo e fānau ‘i he Siasi, ko e tākanga ‘o e kau tui. Kapau ‘oku malava ‘e he taha ‘oku fai ke papitaiso ke lea ma’ana, ‘oku faka’atā leva ia ke fai ha talaloto, ‘o hoko ia ko e konga mahu’inga ‘o e ouau papitaiso. Ka ‘o ka ko ha valevale ‘oku papitaiso, ‘e toki fakahoko ‘a e talaloto ‘i ha taimi ‘amuiange he’ene mo’ui. Tatau ki he tokotaha tui mo e valevale kuo papitaiso, ‘oku mahu’inga ke tupulaki mo kinaua fakatou’osi ‘a e ‘ilo ki he tui. Ko e taha kuo papitaiso tu’unga ‘i he’enau talaloto’aki ‘enau tui, ‘oku taau mo ia ke fakatupulekina ia ‘e he’ene tui. Ko e papitaiso kotoa pē ‘oku ne tu’unga ia ‘i he talangofua na’e fai ‘e Kalaisi ‘o a’u ki he mate. Ko e ‘ātakai mo’o e papitaiso ko e mo’ui mo e tui ‘a e Siasi, ko e fakamo’oni ‘a e Siasi, ‘a ia ‘oku ne takina ‘a e tokanga ki he faimo’oni ‘a e ‘Otua, ‘a ia kuo hoko ko e makatu’unga ‘o e mo’ui kotoa pē ‘oku tui. ‘I he fakahoko kotoa pē ‘o e papitaiso, ko e faingamālie ia ki he kāinga lotu ke fakapapau’i ‘enau tui ki he ‘Otua, pea mo tukupā ke ngaohi ‘a e siasi ko e ‘ātakai fai’anga fakamo’oni mo ngāue foki. Ko ia ai, ‘oku taau ke fakahoko mo ma’alali ma’u pē ‘a e papitaiso ‘i loto he tākanga ‘o e kau kalisitiane.

13. Ko e papitaiso ko e ouau ‘oku fakahoko tā tu’o taha. ‘Oku fiema’u ke faka’e’ehi mei ha feinga ke to e papitaiso tu’o ua ha taha, neongo kuo hiki ki ha feohi’anga faka-Kalisitiane ‘oku kehe mei he tākanga na’e papitaiso ai. Ko e ngaahi siasi kotoa pē ‘oku nau tali ‘a e taha’i papitaiso ‘oku nau pou pou kotoa ki he mo’oni ko eni. Ko ha tākanga kuo nau feinga ke to e papitaiso ha taha ne ‘osi papitaiso kimu’a, kuo nau fakasīkaka’i ‘a e ngāue ne fai ‘e he Laumālie mo e tākanga ‘a e kau tui fakatou’osi. Ko e anga ia ‘oku ‘ikai taau mo e lotu mo’oni.

E. Fetoka'i'aki 'i he Papitaiso

14. Hangē ko ia kuo fai ki ai 'a e tokanga, kuo tali 'e he ngaahi siasi 'a e papitaiso 'oku nau fakahoko ko e taha'i papitaiso 'ia Kalaisi pea kia Kalaisi 'o tu'unga 'i he tui 'a e taha kuo papitaiso pe ko e mātu'a 'a e valevale kuo papitaiso, fakataha mo e tukupā kuo fakahoko. Ko e fetoka'i'aki ko eni 'i hono fai 'o e papitaiso 'oku hoko ia ko e faka'ilonga mahu'inga pea fakamo'oni ki he uoungataha 'ia Kalaisi. 'Oku taau mo e ngaahi siasi kotoa pē ke nau fakahā mahino 'a e fetoka'i'aki ko eni, he ko e papitaiso 'oku 'ikai ko e fakakau pe 'o ha taha ki ha siasi, ka kia Kalaisi. Hangē ā 'oku taha pē 'a Kalaisi, 'oku taau ke taha pehē mo e papitaiso foki.

V Katoanga 'o e Papitaiso

15. 'Oku fakahoko 'a e papitaiso 'aki 'a e vai 'i he huafa 'o e Tamai, mo e 'Alo, pea mo e Laumālie Mā'oni'oni.

16. 'Oku ngāue'aki 'a e vai ko e fakatātā 'o e pālutu, pea 'oku tau kautaha ai mo Kalaisi 'i he'ene pekia, telio, mo e toetu'u.

17. 'I he mu'aki siasi, na'e matu'aki mahu'inga ke faka'ilonga'i 'a e me'a'ofa 'oku 'omeia 'e he Laumālie 'i hono katoanga'i 'o e papitaiso, hangē ko hono hilifaki 'o e nima pe ko hono pani 'a e taha 'oku papitaiso. Tatau mo ia, 'oku ngāue'aki 'a e faka'ilonga 'o e kolosi ke fakamanatu 'a e me'a'ofa 'o e Laumālie 'a ia "ko e me'a faka'amanaki 'o hotau tofi'a; koe'uhi ke lava 'a e huhu'i 'o 'ene koloa na'e fakatau" ('Efesō 1:13-14). Ko e faka'ilonga pehe ni 'oku ne fakakoloa'i 'a e ouau 'oku fakahoko.

18. Ko ha ouau papitaiso kakato 'oku taau ke ne ma'u 'a e ngaahi naunau ko eni: malanga'i 'o e folofola 'oku kau ki he papitaiso, fakaafea 'a e Laumālie Mā'oni'oni, si'ekina 'o e anga 'oku 'ikai taau, fakamo'oni 'i he tui kia Kalaisi mo e Tolu Tapu, ngāue'aki 'e vai, fakahā ko e taha kuo papitaiso kuo hoko ki he lākanga fo'ou ko e foha pe 'ofefine 'o e 'Otua, pea ko e kupu ia 'o e Siasi kuo ui ke ne hoko ko e fakamo'oni ki he Kosipeli. 'Oku fakakau 'e he ngaahi siasi 'e ni'ihiki ki he ouau 'a hono fakama'u 'o e taha kuo papitaiso ('o kapau 'oku 'ikai ko ha valevale) ki he ngaahi me'a'ofa 'a e Laumālie Mā'oni'oni pea faka'atā ke ne kau ki he 'Ohomohe 'a e 'Eiki.

19. Lolotonga ‘a e ouau papitaiso, ‘oku mahu’inga ke fakamatala mahino ai ‘a e ‘uhinga faka-Tohitapu ‘o e papitaiso—i.e. ko e kautaha mo Kalaisi ‘i he’ene pekia mo e toetu’u, ko e liuanga, ko e fakamolemole, ko e fakama’a, ko e me’a’ofa ‘a e Laumālie, ko e kau ki he sino ‘o Kalaisi, pea ko e faka’ilonga ‘o e Pule’anga ‘o e ‘Otua.

20. Ko e anga maheni ‘o e papitaiso ke fakahoko ‘e ha faifekau kuo ‘osi hilifakinima, ka ‘i he ngahai tūkunga ‘e ni’ihi ‘oku fakamafai’i ai ha fa’ahinga ‘oku ‘ikai ko ha faifekau ke nau fakahoko ‘a e papitaiso.

21. Koe’uhi ‘oku fekau’aki vāofi ‘a e papitaiso mo e mo’ui mo e ouau lotu fakalukufua ‘a e Siasi, ‘oku taau ke fakahoko ia lolotonga ‘a e ngaahi ma’unga-kelesi, koe’uhi ke fakamanatu ai ki he ngaahi kupu ‘o e siasi ‘o honau papitaiso, pea ke nau talitali foki ‘a e taha kuo ‘omi ke papitaiso fakataha mo ‘enau tukupā ke tokoni’i ia ke tupulekina ‘i he tui. Ko e ouau tapu ‘o e papitaiso ‘oku fenāpasi lelei hono fakahoko mo e ngaahi kātoanga lalahi ‘a e siasi hangē ko e Toetu’u, Penitekosi mo e ‘Epifani, hangē ko hono angafai ‘i he mu’aki Siasi.

VI Ouau Toputapu ‘o e Papitaiso

Ko e ouau ko eni ‘o e papitaiso kuo fatu ia ke fe’unga mo hono fakahoko lolotonga ‘o ha ma’u’anga kelesi ‘a e siasi. Ko ia ‘oku ‘ikai ke fakakau ‘i he ouau ni ‘a e ngaahi kongā kehe hangē ko e malanga mo e himi, he ko e fatongia ia ‘o e tokotaha ‘oku takimu’a lotu ke tokanga ki ai. ‘Oku mahu’inga foki ke ‘ilo ‘oku ‘ikai fokotu’u ‘a e ouau ko eni ke fakaleveleva ia he ouau ‘oku lolotonga ngāue’aki, ka ko hono tānaki atu ‘o ha ouau ‘e taha ko e fakalahi.

Ko e Ouau

Faifekau ki he Siasi: Si’i kāinga, ko e papitaiso ko e faka’ilonga hā mai ‘o e kelesi ‘a hotau ‘Eiki ko Sīsū Kalaisi. ‘Oku tu’unga ‘i he kelesi ko ia ‘a ‘etau ‘inasi ‘i he’ene mā’oni’oni, pea kaungā’ea mo ia ki he mo’ui ta’engata. Ko kinautolu ‘oku kau ki he Ouau Toputapu ‘o e Papitaiso ‘oku nau hoko ai ko e kupu mo’ui ‘o e feohi’anga ‘o e Siasi Tapu ‘o Kalaisi. Kuo tu’utu’uni ‘e he ‘Eiki ha potu mo’o e fānau ‘i he tākanga tapu ‘a e ‘Otua, pea ko e tapuaki ia ke ‘oua na’a to’o meiate kinautolu. ‘Oku mou manatu ki he ngaahi kupu’i lea ‘a hotau ‘Eiki

ko Sīsū Kalaisi, he'ene pehē, “Tuku pē ‘a e kau tamaiki ke nau ha’u kiate au, ‘oua ‘e ta’ofi kinautolu. He ‘oku ma’a e fa’ahinga ko ia ‘a e Pule’anga ‘o e ‘Otua.”

*[‘E toki ui ‘e he **Faifekau** ‘a e ongo mātu’a ke hapai mai ‘a e tama ki mu’a ke fai hono papitaiso. ‘E ‘atā ke kau mai ki ai mo ha kupu kehe ‘o e kāinga, hangē ko e fānau mo e kui]*

Faifekau ki he Siasi: ‘I he ‘aho ni, kuo hapai mai ‘e [hingoa ‘o e tamai] mo [hingoa ‘o e fa’ē] ‘a ‘ena tama ke fai hono papitaiso faka-Kalisitiane. Ko e papitaiso ko e ouau toputapu ia, pea ko ia ai ko e taimi toputapu eni ‘i he mo’ui ‘a e ongo mātu’a, ‘a e tama, pea mo e tākanga tui ‘oku tau kautaha ai. ‘Oku tau tui kuo fekau’i ‘e Kalaisi ‘a e ouau toputapu ni ke hoko ko e faka’ilonga mo sila’i ‘a e kovinānite fo’ou. ‘I he papitaiso faka-Kalisitiane ‘oku tau fakahā ai ‘a hono tali lelei ‘a e tama ni ‘e he ‘Otua ‘o tu’unga he’ene kelesi tōmu’a. ‘Oku tau fakahā ai foki ‘a e ngāue ‘oku fakahoko ‘e he kelesi ‘a e ‘Otua ‘i he mo’ui ‘a e tama ni ‘a ia ‘oku tokangaekina ‘e he’ene tamai mo e fa’ē mo e kāinga, kae’uma’ā ‘a e tauhi ‘oku fai ‘e he tākanga tui ni. Ko e makatu’unga ai pē foki ia ke ne tutupu ai ‘o tali ‘a e kelesi ko ia ‘i he tui kia Sīsū Kalaisi

Faifekau ki he Ongō Mātu’a: ‘E [hingoa ‘o e tamai] mo [hingoa ‘o e fa’ē], ‘oku mo loto mo’oni ke papitaiso ho’omo tama?

Tali ‘a e Ongō Mātu’a: ‘Io, ko homa loto ia.

Faifekau ki he Ongō Mātu’a: ‘I hono ‘omi ‘o e tama ni ke papitaiso, ‘oku mo fakamo’oni ai ki ho’omo tui faka-Kalisitiane. ‘E [hingoa ‘o e tamai] mo [hingoa ‘o e fa’ē], ‘oku mo fie fakahā nai ho’omo tui kia Sīsū Kalaisi, pea mo ho’omo loto ke fekumi kiate ia, ‘ilo kiate ia, ‘ofa kiate ia, pea mo ngāue kiate ia ko e ongo muimui, pea ‘oku mo loto ke fai pehē mo ho’omo tama?

Tali ‘a e Ongō Mātu’a: ‘Io, ko homa loto ia.

Faifekau ki he Ongō Mātu’a: Ke a’usia ‘a e taumu’a ko ia, ko homo fatongia ke fakamahino ki he tama ‘a e mo’oni ‘o e ouau toputapu ni; tokanga ki he’ene ako, ke ‘oua na’a taki hē’i ia; hinoi’i ia ki he lotu; ta’ofi ia mei he ngaahi anga ‘oku ‘ikai taau, pea tataki foki ‘i he tō’onga mo e akonaki ‘a e ‘Eiki.

‘E [hingoa ‘o e tamai] mo [hingoa ‘o e fa’ē], ‘oku mo loto ke paotoloaki e mo’ui ‘a e tama ni ‘i he Siasi Tapu ‘o Kalaisi, ke mo akonekina mo tā sīpinga ma’ana ke faifai pea ne tali ‘a e

kelesi ‘a e ‘Otua, ke ne fakahā ‘ene tui, pea mo’ui’aki ‘a e tō’onga faka-Kalisitiane? Kapau ‘oku pehē, pea mo tali mai, “Te ma fai pehē ‘i he tokoni mai ‘a e ‘Eiki.”

Tali ‘a e Ongō Mātu’a: Te ma fai pehē ‘i he tokoni mai ‘a e ‘Eiki.

Faifekau ki he Kāinga: Ko hono tauhi ‘o e tama ‘oku ‘ikai ko e fatongia pē ‘o e ongo mātu’a, ka ‘oku kau ki ai foki mo e kupu kotoa ‘o e kāinga. ‘Oku mou loto nai, ko e kāinga ‘o e tama, ke ‘oange ma’a [hingoa ‘o e tamai] mo [hingoa ‘o e fa’ē] mo e tofi’a ko eni kuo fakakoloa ‘aki kinaua ‘a ho’omou ‘ofa mo e poupou, pea ke kau fakataha ‘i hono tauhi fakaesino mo fakalaumālie ‘a e tama ni? Ka ‘oku mou loto ki ai, pea mou tali mai, “Io, te mau fai pehē.”

Tali ‘a e Kāinga: Io, te mau fai pehē.

Faifekau ki he Ongō Mātu’a: Ko hai e hingoa kuo mo ‘ai ki he tama ni?

Tali ‘a e Ongō Mātu’a: [hingoa kakato ‘o e tama]

Faifekau (hili ‘ene tali e tama): ‘E [hingoa kakato ‘o e tama], ‘oku ou papitaiso koe ‘i he huafa ‘o e Tamai, mo e ‘Alo, pea mo e Laumālie Mā’oni’oni.

Lotu ‘a e Faifekau: Ke tau lotu. Tamai Faka-Hēvani, ‘oku mau lotu ke ke ma’u atu ‘a [hingoa ‘o e tama] ‘o tauhia ‘aki ho’o ‘ofa. Fakakoloa ‘ene mo’ui ‘aki ‘a ho’o kelesi; haofaki ia mei he ngaahi faingata’a ‘e tutupu mo ia; veteange ia mei he ‘ahi’ahi ‘o e talavou; tataki ia ke ne ma’u ‘a e ‘ilo mo’oni ‘o Kalaisi ko e Fakamo’ui; tokonia ia ke ne tupulekina ‘i he poto, ke fakahoifua ki he ‘Afiona mo e kakai; pea ke ne tu’uma’u ta’engaūe ‘i he’ene tui. Tauhia ‘a e ongo mātu’a ‘aki ‘a ho’o ‘ofa, ke na akonaki mo tā sīpinga lelei, pea ke na tauhi ma’u hona fatongia kia [hingoa ‘o e tama], pea ki he ‘Afiona foki. ‘Oku fai ‘a e hū ni ‘i he huafa ‘o Sīsū Kalaisi. ‘Emeni.

Faifekau ki he Siasi: ‘Oku ou fakahoko atu kiate kimoutolu ‘a [hingoa kakato ‘o e tama] mo e kole ke tau talitali lelei ia ki he tākanga tapu ko eni ‘o e tui.

Faifekau ki he Siasi: Kātaki ka mou me’a hake ki ‘olunga.

Si’i kāinga, koe’uhi ko e fakafofonga kimoutolu ‘o e tākanga kuo fai hono talitali ‘o [hingoa ‘o e tama], ‘oku ‘i ai homou fatongia kiate ia.

Si'i Tākanga 'a e 'Otua, te mou loto nai ke felōtaki'aki 'i he mo'ui mo e tui faka-Kalisitiane, pea fakakau 'a [hingoa 'o e tamai] mo [hingoa 'o e fa'ē], pea mo [hingoa 'o e tama] 'i ho'omou tauhi? Te mou loto nai ke ha'ofia kinautolu 'aki ho'omou 'ofa mo e fakamolemole? Te mou loto nai ke lotua kinautolu, feohi mo kinautolu, pea mo tokoni foki kia [hingoa 'o e tamai] mo [hingoa 'o e fa'ē] 'i hono tauhi mo akonekina 'a [hingoa 'o e tama] 'i he tō'onga mo e fakahinohino 'a hotau 'Eiki?

Tali 'a e Siasi: *I he tokoni mai 'a e 'Eiki, te mau tulituli ke muimui ki he sīpinga mo'ui kuo tā 'e Kalaisi, koe'uhi ke fakalekesi 'aki 'a e tama ni mo e ongo mātu'a 'a e 'ofa mo'oni, pea ke nau tupulekina ai 'i he tui pea mo kītaki atu 'i he 'alunga ki he mo'ui ta'engata.*

Faifekau ki he Ongō Mātu'a: 'E [hingoa 'o e tamai] mo [hingoa 'o e fa'ē], te mo loto ke tokonia kimoua 'e he tākanga 'o e kakai 'a e 'Otua, 'i ha feitu'u pe te mo 'i ai, 'i hono tauhi 'o [hingoa 'o e tama] 'ia Kalaisi, pea ke faka'atā ke nau hoko ko e kau fakamo'oni ki he kelesi 'a Kalaisi, ko e le'o 'o e Laumālie 'o e 'Otua, pea ke nau hoko ko e kāinga ki he tama mo kimoua?

Tali 'a e Ongō Mātu'a: *Io, ko homa loto ia.*

Faifekau ki he Tama: Si'i [hingoa 'o e tama], kuo ke hoko eni ko e kupu mahu'inga 'o e Siasi Tapu 'o Kalaisi. 'Oku mau talitali lelei koe ki he tākanga ko eni koe'uhi ke ke ma'u ai mo vahevahe atu 'a e ngaahi kelesi 'a e 'Otua.

Faifekau: Ke tau lotu.

'E 'Otua, 'oku mau fakamālō atu 'i ho'o me'a'ofa 'aki mai 'a [hingoa 'o e tama]. Ko 'emau lotu ke ne tupu 'o 'ilo 'a e fiefia mo e mamahi 'oku ō mo e tokanga ki he tokotaha kotoa pe te ne fetaulaki mo ia; ke ne sio 'o 'ilo 'a e mahu'inga 'o e taha kotoa pē mo e taau ke ne tali 'a e taha kotoa pē. Fakatupulekina ia ke ne ma'u 'a e mo'ui kakato 'i he'ene muimui ki he sīpinga kuo tā 'e Kalaisi.

'Oku mau lotu, 'e 'Otua, ke faka'ilo kia [hingoa 'o e tama] ko Koe tokotaha pē 'oku mafai ke foaki mo'ui, 'uhinga, taumu'a mo e fakahinohino. Tuku ke ne tu'ulutui mo hū 'i ho 'ao 'aki 'a e ngaahi lea 'o e fakatomala mo e fakamālō; pea ke ne tu'u ma'au 'aki 'a e ngaahi ngāue 'oku fai 'i he 'ofa. 'Oku pehē 'emau lotu, 'i he huafa 'o Sīsū Kalaisi. 'Emeni.

